

Προοίμιον I

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσήφ σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἀσώματος λέγων τῇ ἀπειρογάμῳ·
“Ὁ κλίνας τῇ καταβάσει τοὺς οὐρανοὺς
5 χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν σοί·
ὄν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου λαβόντα δούλου μορφὴν
ἐξίσταμαι κραυγάζων σοι·
‘Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.’”

Προοίμιον II

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, θεοτόκε·
ἀλλ’ ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
5 ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω σοι·
“Χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε”.

Προοίμιον III

Οὐ παύομεθα κατὰ χρέος ἀνυμνοῦντες σε,
θεοτόκε, καὶ λέγοντες·
“Χαῖρε, ἡ κεχαριτωμένη”.

Οἴκοι

α’ Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη
εἰπεῖν τῇ θεοτόκῳ τὸ “χαῖρε”·
καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ
σωματούμενόν σε θεωρῶν, κύριε,
5 ἐξίστατο καὶ ἴστατο κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα·
“Χαῖρε, δι’ ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμπει·
χαῖρε, δι’ ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείπει·
χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδάμ ἡ ἀνάκλησις·
χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὐας ἡ λύτρωσις·
10 χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς·
χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς·
χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις βασιλέως καθέδρα·
χαῖρε, ὅτι βαστάζεις τὸν βαστάζοντα πάντα·
χαῖρε, ἀστήρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον·
15 χαῖρε, γαστήρ ἐνθέου σαρκώσεως·
χαῖρε, δι’ ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις·
χαῖρε, δι’ ἧς προσκυνεῖται ὁ πλάστης·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε”.

β’ Βλέπουσα ἡ ἁγία ἑαυτὴν ἐν ἀγνεΐᾳ
φησὶ τῷ Γαβριὴλ θαρσαλέως·
“Τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς

- 5 δυσπαράδεκτόν μου τῆ ψυχῆ φαίνεται·
 5 ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως τὴν κύησιν πῶς λέγεις κράζων·
 “Ἀλληλούϊα”.
- γ’ Γνωῖσιν ἄγνωστον γνῶναι ἡ παρθένος ζητοῦσα
 ἐβόησε πρὸς τὸν λειτουργοῦντα·
 “Ἐκ λαγόνων ἀγνῶν υἱὸν
 πῶς ἐστὶ τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι.”
 5 πρὸς ἣν ἐκεῖνος ἔφησεν ἐν φόβῳ πρὶν κραυγάζων οὕτω·
 “Χαῖρε, βουλῆς ἀπορρήτου μύστις,
 χαῖρε, σιγῆ δεομένων πίστις·
 χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριστοῦ τὸ προοίμιον,
 χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον·
 10 χαῖρε, κλιμαξ ἐπουράνιε, δι’ ἧς κατέβη [ὁ] θεός·
 χαῖρε, γέφυρα μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν·
 χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων πολυθρύλητον θαῦμα·
 χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων πολυθρήνητον τραῦμα·
 χαῖρε, τὸ φῶς ἀρρήτως γεννήσασα·
 15 χαῖρε, τὸ “πῶς” μηδένα διδάξασα·
 χαῖρε, σοφῶν ὑπερβαίνουσα γνῶσιν·
 χαῖρε, πιστῶν καταυγάζουσα φρένας·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- δ’ Δύναμις τοῦ ὑψίστου ἐπεσκίασε τότε
 πρὸς σύλληψιν τῆ ἀπειρογάμῳ·
 καὶ τὴν εὐκαρπον ταύτης νηδὺν
 ὡς ἀγρὸν ἀπέδειξεν ἡδὺν ἅπασιν
 5 τοῖς θέλουσι θερίζειν σωτηρίαν ἐν τῷ ψάλλειν οὕτως·
 “Ἀλληλούϊα.”
- ε’ Ἔχουσα θεοδόχον ἡ παρθένος τὴν μήτραν
 ἀνέδραμε πρὸς τὴν Ἐλισάβετ·
 τὸ δὲ βρέφος ἐκείνης εὐθὺς
 ἐπιγνοῦν τὸν ταύτης ἀσπασμὸν ἔχαιρε
 5 καὶ ἄλμασιν ὡς ἄσμασιν ἐβόα πρὸς τὴν θεοτόκον·
 “Χαῖρε, βλαστοῦ ἀμαράντου κληῖμα·
 χαῖρε, καρποῦ ἀθανάτου κτήμα·
 χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦσα φιλάνθρωπον·
 χαῖρε, φυτουργὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν φύουσα·
 10 χαῖρε, ἄρουρα βλαστάνουσα εὐφορίαν οἰκτιρμῶν·
 χαῖρε, τράπεζα βαστάζουσα εὐθηνίαν ἰλασμῶν·
 χαῖρε, ὅτι λειμῶνα τῆς τρυφῆς ἀναθάλλεις·
 χαῖρε, ὅτι λιμένα τῶν ψυχῶν ἐτοιμάζεις·
 χαῖρε, δεκτὸν πρεσβείας θυμίαμα·
 15 χαῖρε, παντὸς τοῦ κόσμου ἐξίλασμα·
 χαῖρε, θεοῦ πρὸς θνητοὺς εὐδοκία·
 χαῖρε, θνητῶν πρὸς θεὸν παρρησία·
 “χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- ς’ Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων λογισμῶν ἀμφιβόλων

ὁ σῶφρων Ἰωσήφ ἐταράχθη
πρὸς τὴν ἄγαμόν σε θεωρῶν
καὶ κλεψίγαμον ὑπονοῶν, ἄμεμπτε·
5 μαθῶν δὲ σοῦ τὴν σύλληψιν ἐκ πνεύματος ἁγίου ἔφη·
“Ἀλληλούϊα.”

ζ´ Ἦκουσαν οἱ ποιμένες τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων
τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν·
καὶ δραμόντες ὡς πρὸς ποιμένα
θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἄμνον ἄμωμον
5 ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, ἣν ὑμνοῦντες εἶπον·
“Χαῖρε, ἄμνοῦ καὶ ποιμένος μήτηρ·
χαῖρε, ἀλλή λογικῶν προβάτων·
χαῖρε, ἀοράτων θηρῶν ἀμυντήριον·
χαῖρε, παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον·
10 χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια συναγάλλονται τῇ γῆ·
χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια συγχορεύουσι πιστοῖς·
χαῖρε, τῶν ἀποστόλων τὸ ἀσίγητον στόμα·
χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων τὸ ἀνίκητον θάρσος·
χαῖρε, στερρὸν τῆς πίστεως ἔρεισμα·
15 χαῖρε, λαμπρὸν τῆς χάριτος γνώρισμα·
χαῖρε, δι’ ἧς ἐγυμνώθη ὁ Ἄδης·
χαῖρε, δι’ ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”

η´ Θεοδρόμον ἀστέρα θεωρήσαντες μάγοι
τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλη·
καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν,
δι’ αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα·
5 καὶ φθάσαντες τὸν ἄφθαστον ἐχάρησαν αὐτῷ βοῶντες·
“Ἀλληλούϊα.”

θ´ Ἴδον παῖδες Χαλδαίων ἐν χερσὶ τῆς παρθένου
τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ δεσπότην νοοῦντες αὐτόν,
εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφήν, ἔσπευσαν
5 τοῖς δώροις θεραπεῦσαι καὶ βοῆσαι τῇ εὐλογημένῃ·
“Χαῖρε, ἀστέρος ἀδύτου μήτηρ·
χαῖρε, ἀνγὴ μυστικῆς ἡμέρας·
χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον παύσασα·
χαῖρε, τῆς τριάδος τοὺς μύστας φυλάττουσα·
10 χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον ἐκβαλοῦσα τῆς ἀρχῆς·
χαῖρε, κύριον φιλόανθρωπον ἐπιδείξασα Χριστόν·
χαῖρε, ἡ τῆς βαρβάρου λυτρομένη θρησκείας·
χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου ῥυομένη τῶν ἔργων·
χαῖρε, πυρὸς προσκύνησιν σβέσασα·
15 χαῖρε, φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα·
χαῖρε, Περσῶν ὁδηγὲ σωφροσύνης·
χαῖρε, πασῶν γενεῶν εὐφροσύνη·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”

- ι' Κήρυκες θεοφόροι γεγονότες οἱ μάγοι
 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα,
 ἐκτελέσαντες σοῦ τὸν χρησμὸν
 καὶ κηρύξαντές σε τὸν Χριστὸν ἅπασιν,
 5 ἀφέντες τὸν Ἡρώδη ὡς ληρώδη μὴ εἰδότα ψάλλειν·
 “Ἀλληλούϊα.”
- ια' Λάμπας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ φωτισμὸν ἀληθείας
 ἐδίωξας τοῦ ψεύδους τὸ σκότος·
 τὰ γὰρ εἰδῶλα ταύτης, σωτήρ,
 μὴ ἐνέγκαντά σου τὴν ἰσχὺν πέπτωκαν·
 5 οἱ τούτων δὲ ῥυσθέντες ἀνεβόων πρὸς τὴν θεοτόκον·
 “Χαῖρε, ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων·
 χαῖρε, κατάπτωσις τῶν δαιμόνων·
 χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν πλάνην πατήσασα·
 χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξασα·
 10 χαῖρε, θάλασσα ποντίσασα Φαραῶ τὸν νοητόν·
 χαῖρε, πέτρα ἢ ποτίσασα τοὺς διψῶντας τὴν ζωὴν·
 χαῖρε, πύρινε στυλε ὁδηγῶν τοὺς ἐν σκότει·
 χαῖρε, σκέπη τοῦ κόσμου πλατυτέρα νεφέλης·
 χαῖρε, τροφή τοῦ μάννα διάδοχε·
 15 χαῖρε, τρυφῆς ἀγίας διάκονε· (15)
 χαῖρε, ἡ γῆ ἢ τῆς ἐπαγγελίας·
 χαῖρε, ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- ιβ' Μέλλοντος Συμεῶνος τοῦ παρόντος αἰῶνος
 μεθίστασθαι τοῦ ἀπατεῶνος,
 ἐπεδόθης ὡς βρέφος αὐτῷ,
 ἀλλ' ἐγνώσθης τούτῳ καὶ θεὸς τέλειος·
 5 διόπερ ἐξεπλάγη σου τὴν ἄρρητον σοφίαν κράζων·
 “Ἀλληλούϊα.”
- ιγ' Νέαν ἔδειξε κτίσιν ἐμφανίσας ὁ κτίστης
 ἡμῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομένοις,
 ἐξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρὸς
 καὶ φυλάξας ταύτην, ὥσπερ ἦν, ἄφθορον,
 5 ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντες ὑμνήσωμεν αὐτὴν βοῶντες·
 “Χαῖρε, τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας·
 χαῖρε, τὸ στέμμα τῆς ἐγκρατείας·
 χαῖρε, ἀναστάσεως τύπον ἐκλάμπουσα·
 χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουσα·
 10 χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον ἐξ οὗ τρέφονται πιστοί·
 χαῖρε, ξύλον εὐσκιόφυλλον, ὑφ' οὗ σκέπονται πολλοί·
 χαῖρε, κυοφοροῦσα λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις·
 χαῖρε, ἀπογεννῶσα ὁδηγὸν πλανωμένους·
 χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυσώπησις·
 15 χαῖρε, πολλῶν πταισμάτων συγχώρησις·
 χαῖρε, στολὴ τῶν γυμνῶν παρρησίας·

χαῖρε, στοργῇ πάντα πόθον νικῶσα·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”

ιδ´ Ξένον τόκον ἰδόντες ξενωθῶμεν τοῦ κόσμου,
 τὸν νοῦν εἰς οὐρανοὺς μεταθέντες·
 διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸς
 ἐπὶ γῆς ἐφάνη ταπεινὸς ἄνθρωπος,
5 βουλόμενος ἐλκύσαι πρὸς τὸ ὕψος τοὺς αὐτῷ βοῶντας·
 “Ἀλληλούϊα.”

ιε´ Ὅλος ἦν ἐν τοῖς κάτω καὶ τῶν ἄνω οὐδ’ ὄλως
 ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος·
 συγκατάβασις γὰρ θεϊκῆ,
 οὐ μετάβασις δὲ τοπικῆ γέγονε
5 καὶ τόκος ἐκ παρθένου θεολήπτου ἀκουούσης ταῦτα·
 “Χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα·
 χαῖρε, σεπτοῦ μυστηρίου θύρα·
 χαῖρε, τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα·
 χαῖρε, τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα·
10 χαῖρε, ὄχημα πανάγιον τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβίμ·
 χαῖρε, οἶκημα πανάριστον τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφίμ·
 χαῖρε, ἢ τάναντία εἰς ταὐτὸ ἀγαγοῦσα·
 χαῖρε, ἢ παρθενίαν καὶ λοχείαν ζευγνῦσα·
 χαῖρε, δι’ ἧς ἐλύθη παράβασις·
15 χαῖρε, δι’ ἧς ἠνοιχθη παράδεισος·
 χαῖρε, ἢ κλείς τῆς Χριστοῦ βασιλείας·
 χαῖρε, ἐλπίς ἀγαθῶν αἰωνίων·
 χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”

ις´ Πᾶσα φύσις ἀγγέλων κατεπλάγη τὸ μέγα
 τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον·
 τὸν ἀπρόσιτον γὰρ ὡς θεὸν
 ἐθεώρει πᾶσι προσιτὸν ἄνθρωπον,
5 ἡμῖν μὲν συνδιάγοντα, ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων·
 “Ἀλληλούϊα.”

ιζ´ Ῥήτορας πολυφθόγγους ὡς ἰχθύας ἀφώνους
 ὀρῶμεν ἐπὶ σοί, θεοτόκε·
 ἀποροῦσι γὰρ λέγειν τὸ πῶς
 καὶ παρθένος μένεις καὶ τεκεῖν ἴσχυσας·
5 ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες πιστῶς βοῶμεν·
 “Χαῖρε, σοφίας θεοῦ δοχεῖον·
 χαῖρε, προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον·
 χαῖρε, φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα·
 χαῖρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα·
10 χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθησαν οἱ δεινοὶ συζηηταί·
 χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν οἱ τῶν μύθων ποιηταί·
 χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκάς διασπῶσα·
 χαῖρε, τῶν ἀλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα·
 χαῖρε, βυθοῦ ἀγνοίας ἐξέλκουσα·

- 15 χαῖρε, πολλοὺς ἐν γνώσει φωτίζουσα·
χαῖρε, ὀλκάς τῶν θελόντων σωθῆναι·
χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- ιη´ Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον ὁ τῶν ὅλων κοσμήτωρ
πρὸς τοῦτον ἀντεπάγγελτος ἦλθε·
καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡς θεὸς
δι’ ἡμᾶς ἐφάνη καθ’ ἡμᾶς ὅμοιος·
5 ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέσας ὡς θεὸς ἀκούει·
“Ἀλληλούϊα.”
- ιθ´ Τεῖχος εἶ τῶν παρθένων, θεοτόκε παρθένε,
καὶ πάντων τῶν εἰς σὲ προσφευγόντων·
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς
κατεσκεύασέ σε ποιητής, ἄχραντε,
5 οἰκίσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου καὶ δείξας προσφωνεῖν σοὶ πάντας·
“Χαῖρε, ἡ στήλη τῆς παρθενίας·
χαῖρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας·
χαῖρε, ἀρχηγὲ νοητῆς ἀναπλάσεως·
χαῖρε, χορηγὲ θεϊκῆς ἀγαθότητος·
10 χαῖρε, σὺ γὰρ ἀνεγέννησας τοὺς συλληφθέντας αἰσχυρῶς·
χαῖρε, σὺ γὰρ ἐνουθέτησας τοὺς συληθέντας τὸν νοῦν·
χαῖρε, ἡ τὸν φθορέα τῶν φρενῶν καταργοῦσα·
χαῖρε, ἡ τὸν σπορέα τῆς ἀγνεΐας τεκοῦσα·
χαῖρε, παστὰς ἀσπόρου νυμφεύσεως·
15 χαῖρε, πιστοὺς κυρίῳ ἀρμόζουσα·
χαῖρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων·
χαῖρε, ψυχῶν νυμφοστόλε ἀγίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- κ´ Ὕμνος ἅπας ἠττᾶται συνεκτείνεσθαι σπεύδων
τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν σου·
ἰσαριθμοὺς ψαλμοὺς καὶ ᾠδὰς
ἂν προσφέρωμέν σοι, βασιλεῦ ἅγιε,
5 οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, ὧν δέδωκας τοῖς σοὶ βοῶσιν·
“Ἀλληλούϊα.”
- κα´ Φωτοδόχον λαμπάδα τοῖς ἐν σκότει φανεῖσαν
ὀρῶμεν τὴν ἀγίαν παρθένον·
τὸ γὰρ ἄϋλον ἄπτουσα φῶς
ὀδηγεῖ πρὸς γινῶσιν θεϊκὴν ἅπαντας,
5 αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουσα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταῦτα·
“Χαῖρε, ἀκτίς νοητοῦ ἡλίου·
χαῖρε, λαμπτήρ τοῦ ἀδύτου φέγγους·
χαῖρε, ἀστραπὴ τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα·
χαῖρε, ὡς βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα·
10 χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον ἀνατέλλεις φωτισμόν·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρητον ἀναβλύζεις ποταμόν·
χαῖρε, τῆς κολυμβήθρας ζωγραφοῦσα τὸν τύπον·

- χαῖρε, τῆς ἀμαρτίας ἀναιροῦσα τὸν ῥύπον·
χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων συνείδησιν·
15 χαῖρε, κρατὴρ κινῶν ἀγαλλίασιν·
χαῖρε, ὁσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας·
χαῖρε, ζωὴ μυστικῆς εὐωχίας·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- κβ΄ Χάριν δοῦναι θελήσας ὀφλημάτων ἀρχαίων
ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων,
ἐπεδήμησε δι’ ἑαυτοῦ
πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος·
5 καὶ σχίσας τὸ χειρόγραφον ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως·
“Ἀλληλούϊα.”
- κγ΄ Ψάλλοντές σου τὸν τόκον εὐφημοῦμεν σε πάντες
ὡς ἔμψυχον ναόν, θεοτόκε·
ἐν τῇ σῇ γὰρ οἰκίσας γαστρὶ
ὁ κατέχων πάντα τῇ χειρὶ κύριος
5 ἡγίασεν, ἐδόξασεν, ἐδίδαξε βοᾶν σοὶ πάντας·
“Χαῖρε, σκηνὴ τοῦ θεοῦ καὶ Λόγου·
χαῖρε, ἅγια ἁγίων μείζων·
χαῖρε, κιβωτὴ χρυσοθεῖσα τῷ πνεύματι·
χαῖρε, θησαυρὸς τῆς ζωῆς ἀδαπάνητε·
10 χαῖρε, τίμιον διάδημα βασιλέων εὐσεβῶν·
χαῖρε, καύχημα σεβάσμιον ἱερέων εὐλαβῶν·
χαῖρε, τῆς ἐκκλησίας ὁ ἀσάλευτος πύργος·
χαῖρε, τῆς βασιλείας τὸ ἀπόρθητον τεῖχος·
χαῖρε, δι’ ἧς ἐγείρονται τρόπαια·
15 χαῖρε, δι’ ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι·
χαῖρε, φωτὸς τοῦ ἔμοῦ θεραπεία·
χαῖρε ψυχῆς τῆς ἐμῆς προστασία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.”
- κδ΄ Ὡ πανύμνητε μήτηρ, ἡ τεκοῦσα τὸν πάντων
ἁγίων ἁγιώτατον Λόγον,
δεξαμένη τὴν νῦν προσφορὰν,
ἀπὸ πάσης ῥῦσαι συμφορᾶς ἅπαντας
5 καὶ τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως τοὺς σοὶ βοῶντας·
“Ἀλληλούϊα.”

Μετάφραση

Σε σένα, την υπέρμαχο στρατηγό, τον επινίκιο ύμνο ως ευχαριστεία για τη σωτηρία μου από τα δεινά εγώ η πόλη σου σου προσφέρω, Θεοτόκε. Αλλά εσύ που η δύναμή σου είναι ακατανίκητη, λευτέρωσέ με από κάθε είδους κινδύνους, για να ψάλλω σε σένα, «Χαίρε νύμφη ανύμφευτε»

Ο αρχάγγελος εστάλη από τον ουρανό, για να πει στην Θεοτόκο το «Χαίρε». Και μαζί με την ασώματη φωνή, βλέποντάς σε, Κύριε, να παίρνεις σάρκα, γεμάτος έκπληξη στεκόταν μπροστά στη Θεοτόκο, λέγοντας τα ακόλουθα: Χαίρε εσύ από την οποία θα λάμψει η χαρά, χαίρε εσύ μέσω της οποίας θα σβήσει η κατάρα, χαίρε εσύ, η επαναφορά του Αδάμ που έχει εκπέσει, χαίρε εσύ, η λύτρωση των δακρύων της Εύας, χαίρε ύψος που δύσκολα ανεβαίνει ο ανθρώπινος λογισμός, χαίρε βάθος που δύσκολα μπορούν να δουν ακόμη και τα μάτια των αγγέλων, χαίρε, γιατί είσαι ο θρόνος του βασιλιά, χαίρε, γιατί βαστάζεις εκείνον που κρατά τα πάντα, χαίρε αστέρι που προμηνά τον ήλιο, χαίρε κοιλιά μέσα στην οποία σαρκώθηκε ο Θεός, χαίρε εσύ, που μέσα από σένα ανακαινίζεται η κτίση, χαίρε εσύ, που μέσα από σένα γεννιέται ως βρέφος ο δημιουργός, Χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Βλέποντας η αγία ότι η ίδια είναι αγνή, λέει με θάρρος στον Γαβριήλ: Την παράδοξη αγγελία σου είναι για την ψυχή μου δύσκολο να την δεχτώ. Γιατί πώς αναφέρεσαι στην κυοφορία μιας άσπορης κήσεως και ψάλλεις Αλληλούϊα.

Ζητώντας η Παρθένος να μάθει τα άγνωστα, φώναξε προς τον λειτουργό: Από μια αγνή μήτρα πώς είναι δυνατό να γεννηθεί ένα παιδί; Πες μου. Προς αυτήν εκείνος απάντησε με φόβο, αλλά με τα κατάλληλα λόγια: Χαίρε εσύ που γνωρίζεις το μυστικό, χαίρε πίστη εκείνων που προσεύχονται σιωπηλά, χαίρε ποιμνιο των θαυμάτων του Χριστού, χαίρε βάση της δογματικής του διδασκαλίας, χαίρε ουράνια σκάλα, μέσω της οποίας κατέβηκε ο Θεός, χαίρε γέφυρα που οδηγείς στον ουρανό αυτούς που βρίσκονται στη γη, χαίρε εσύ πολυθλύλητο θαύμα των αγγέλων, χαίρε πολυθρήνητο τραύμα των δαιμόνων, χαίρε εσύ που γέννησες με τρόπο ανερμήνευτο το φως, χαίρε εσύ που σε κανέναν δεν αποκάλυψες πώς έγινε αυτό, χαίρε εσύ που ξεπερνάς την γνώση των σοφών, χαίρε εσύ που φωτίζεις το πνεύμα των πιστών, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Η δύναμη του Υψίστου σκέπασε τότε την πανάσπιλη, για να συλλάβει. Και την μήτρα της που φέρει καλούς καρπούς η δύναμη του Υψίστου υπέδειξε ως πλούσιο αγρό για όλους εκείνους που θέλουν να θερίσουν τη σωτηρία ψάλλοντας έτσι: Αλληλούϊα.

Έχοντας στην μήτρα της τον Θεό η Παρθένος ανηφόρισε προς την Ελισάβετ. Και το βρέφος εκείνης αμέσως, μόλις κατάλαβε τον χαιρετισμό της, χάρηκε και με τα σκιρτήματά του σαν να τραγουδούσε μιλούσε προς την Θεοτόκο: Χαίρε κλήμα αμάραντου βλαστού, χαίρε κτήμα αθανάτου καρπού, χαίρε εσύ που ανέθρεψες τον φιλόανθρωπο γεωργό, χαίρε εσύ που γέννησες τον κηπουρό της ζωής, χαίρε γη που είσαι κατάφορτη από έλεος, χαίρε τράπεζα που φέρεις την πληθώρα των ιλαστήριων προσφορών, χαίρε εσύ που κάνεις πλούσιο το λιβάδι της χαράς, χαίρε εσύ που ετοιμάζεις το λιμάνι των ψυχών, χαίρε αποδεκτό θυμίαμα της προσευχής μας, χαίρε εσύ που σώζεις όλον τον κόσμο, χαίρε εσύ, η καλή διάθεση του Θεού προς τους θνητούς, χαίρε εσύ που είσαι το θάρρος των ανθρώπων προς τον Θεό, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Ο σάφρων Ιωσήφ άρχισε μέσα του να ταράζεται έχοντας μέσα του την αμφιβολία, καθώς αντίκρισε εσένα την άγαμη κόρη και σε υποψιαζόταν ως κλεψίγαμη (μοιχαλίδα). Όταν όμως πληροφορήθηκε την σύλληψή σου από το άγιο Πνεύμα είπε: Αλληλούϊα.

Άκουσαν οι βοσκοί τους αγγέλους να υμνολογούν την ένσαρκη παρουσία του Χριστού και σπεύδοντας σαν να έτρεχαν στον βοσκό τους, βλέπουν αυτόν ως αγνό αρνί που μεγάλωσε μέσα στη μήτρα της Μαρίας, την οποία εξυμνώντας είπαν: Χαίρε μητέρα του αρνιού και του βοσκού, χαίρε αυλή των λογικών προβάτων, χαίρε εσύ που μας προφυλάσσεις από άορατους εχθρούς, χαίρε εσύ που ανοίγεις τις πόρτες του Παραδείσου, χαίρε γιατί ο ουρανός χαίρεται μαζί με τη γη, χαίρε γιατί η γη χορεύει μαζί με τους ουρανούς, χαίρε εσύ που είσαι το στόμα των αποστόλων που ποτέ δεν σιωπάει, χαίρε εσύ που ενδυναμώνεις με ανίκητη τόλμη τους αθλοφόρους, χαίρε λαμπρό γνώρισμα της χάριτος, χαίρε εσύ που μέσα από σένα ξεγυμνώθηκε ο Άδης, χαίρε εσύ που μέσα από σένα ντυθήκαμε τη δόξα, Χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Βλέποντας οι μάγοι το αστέρι που το οδηγούσε ο Θεός, ακολούθησαν τη λάμψη του και έχοντας αυτό ως φανάρι, μέσω αυτού αναζητούσαν τον δυνατό βασιλιά. Και αφού έφθασαν στον άφθαστο, χάρηκαν και του φώναξαν, Αλληλούϊα.

Είδαν τα παιδιά των Χαλδαίων στα χέρια της Παρθένου εκείνον που έπλασε με το χέρι του τους ανθρώπους και κατανοώντας τον ως Θεό, αν και πήρε μορφή δούλου, έσπευσαν να προσφέρουν τα δώρα τους και να φωνάξουν στην ευλογημένη: χαίρε μητέρα του αδύτου αστεριού, χαίρε αυγή της μυστικής ημέρας, χαίρε εσύ που έσβησες το καμίνι της πλάνης, χαίρε εσύ που φωτίζεις εκείνους που γνωρίζουν την Τριάδα, χαίρε εσύ που έδωξες από την εξουσία τον απάνθρωπο τύραννο, χαίρε εσύ που επέδειξες τον Χριστό ως κύριο φιλόπρωτο, χαίρε εσύ που μας λύτρωσες από την βάρβαρη θρησκεία, χαίρε εσύ που μας καθάρισες από τον βούρκο των έργων, χαίρε εσύ που σταμάτησες την προσκύνηση της φωτιάς, χαίρε εσύ που μας απάλλαξες από τη φλόγα των παθών, χαίρε εσύ που οδηγείς τους πιστούς στη σωφροσύνη, χαίρε εσύ χαρά όλων των γενεών, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Οι μάγοι, αφού έγιναν θεοφόροι κήρυκες, επέστρεψαν στην Βαβυλώνα, αφού επαλήθευσαν το χρησμό και κήρυξαν εσένα το Χριστό σε όλους, αφήνοντας τον Ηρώδη μέσα στην πλάνη, να μην γνωρίζει να ψέλνει Αλληλούϊα.

Αφού έλαμψες στην Αίγυπτο το φως της αλήθειας, έδωξες το ψέμμα του σκότους. Γιατί, Σωτήρα, τα είδωλά της, μη μπορώντας να υπομείνουν τη δύναμή σου, έπεσαν, και εκείνοι οι οποίοι απαλλάχθηκαν από αυτά φώναζαν προς την Θεοτόκο: Χαίρε ανόρθωση των ανθρώπων, χαίρε κατάπτωση των δαιμόνων, χαίρε εσύ που νίκησες την πλάνη της απάτης, χαίρε εσύ που έλεγξες των ειδώλων τον δόλο, χαίρε θάλασσα που βύθισες τον νοητό φαραώ, χαίρε πέτρα που πότισες εκείνους που διψούσαν για ζωή, χαίρε πύρινη στύλε που καθοδηγείς αυτούς που βρίσκονται στο σκοτάδι, χαίρε στέγη του κόσμου, που είσαι πιο πλατιά από τα σύννεφα, χαίρε εσύ που με τη σειρά σου έγινες η τροφή του μάννα, χαίρε εσύ που είσαι η γη της επαγγελίας, χαίρε εσύ από την οποία τρέχει μέλι και γάλα, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Καθώς ο Συμεών επρόκειτο να φύγει από την παρούσα απατηλή ζωή, δόθηκες σ' αυτόν ως βρέφος, αλλά σε αναγνώρισε και ως τέλειο Θεό. Γι' αυτό και έμεινε κατάπληκτος από την άπειρο σοφία σου και φώναξε Αλληλούϊα.

Μας έδειξε νέο κόσμο, που τον φανέρωσε σε μας, τα πλάσματά του, ο δημιουργός, καθώς γεννήθηκε από άσπορο μήτρα και την διατήρησε αλόβητη, προκειμένου, βλέποντας το θαύμα, να υμνήσουμε αυτή φωνάζοντας: χαίρε λουλούδι της αφθαρσίας, χαίρε στεφάνι της εγκράτειας, χαίρε εσύ που λάμπεις το σημάδι της

Αναστάσεως, χαίρε εσύ που φανέρωσες στους ανθρώπους την ζωή των αγγέλων, χαίρε δέντρο με τους ωραίους καρπούς, από το οποίο τρέφονται οι πιστοί, χαίρε ξύλο με την ωραία σκιά των φυλλωμάτων, κάτω από το οποίο αναπαύονται πολλοί, χαίρε εσύ που κυοφορείς τον καθοδηγητή εκείνων που βρίσκονται στην πλάνη, χαίρε εσύ που θα γεννήσεις τον λυτρωτή των αιχμαλώτων, χαίρε παράκληση του δίκαιου κριτή, χαίρε συγχώρηση εκείνων που έχουν διαπράξει πολλά αμαρτήματα, χαίρε εσύ που γίνεσαι στολή των γυμνών, για να έχουν τόλμη, χαίρε στοργή που νικά κάθε πόθο, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Βλέποντας την παράξενη γέννηση, ας απομακρυνθούμε από τον κόσμο και ας στρέψουμε τον νου στον ουρανό. Γι' αυτό τον λόγο ο ύψιστος Θεός φανερώθηκε πάνω στη γη ως ταπεινός άνθρωπος, θέλοντας να τραβήξει προς το ύψος εκείνους που του φώναζαν Αλληλούϊα.

Όλος βρισκόταν στον κάτω κόσμο, αλλά όμως καθόλου δεν ήταν μακριά από τον πάνω ο απερίγραπτος λόγος. Γιατί συνετελέστη όχι μια τοπική μετάβαση αλλά μια θεϊκή παραχώρηση, και μια γέννα από παρθένο που την είχε καταλάβει το άγιο Πνεύμα, η οποία άκουε αυτά: χαίρε χώρα του Θεού του αχώρητου, χαίρε πόρτα του σεπτού μυστηρίου, χαίρε αμφίβολο άκουσμα των απίστων, χαίρε αναμφίβολο καύχημα των πιστών, χαίρε πανάγιο όχημα εκείνου ο οποίος βρίσκεται πάνω από τα Χερουβίμ, χαίρε τέλεια κατοικία, εκείνου που βρίσκεται πάνω από τα Σεραφίμ, χαίρε εσύ που συμφιλιώσες τους εχθρούς, χαίρε εσύ που συνδύασες παρθενία και λοχεία, χαίρε εσύ μέσω της οποίας διαλύθηκε η παράβαση (των πρωτοπλάστων), χαίρε εσύ, μέσω της οποίας ανοίχθηκε ο παράδεισος, Χαίρε εσύ, το κλειδί της βασιλείας του Χριστού, χαίρε ελπίδα των αιωνίων αγαθών, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Όλα τα τάγματα των αγγέλων έμειναν κατάπληκτα μπροστά στο μεγάλο έργο της ενανθρώπισής σου. Γιατί έβλεπε τον απλησίαστο Θεό ως άνθρωπο προσιτό σε όλους, να ζει ανάμεσά μας και να ακούει από όλους το Αλληλούϊα.

Βλέπουμε τους ρήτορες που διαθέτουν παντοδύναμο λόγο να έχουν μείνει άφωνοι σαν ψάρια μπροστά σου, Θεοτόκε. Γιατί δεν μπορούν να δώσουν απάντηση στο «πώς και παρθένος μένεις και κατάφερες να γεννήσεις». Εμείς πάλι, απορρώντας με την παράδοξη πράξη, με πίστη φωνάζουμε: χαίρε εσύ που δέχτηκες τη σοφία του Θεού, χαίρε εσύ που είσαι η αποθήκη της πρόνοιάς του, χαίρε εσύ που απέδειξες ότι οι σοφοί δεν διαθέτουν σοφία, χαίρε εσύ που ελέγχεις ως ανόητους τους τεχνολόγους, χαίρε γιατί εξαιτίας σου φάνηκαν ως ανόητοι οι δεινοί συζητητές, χαίρε γιατί εξαιτίας σου μαράθηκαν οι ποιητές των μύθων, χαίρε εσύ που διέρρηξες τα πολύπλοκα δίχτυα των αθηναίων σοφών, χαίρε εσύ που γεμίζεις τα δίχτυα των ψαράδων, χαίρε εσύ που μας βγάζεις από τον βυθό της άγνοιας, χαίρε εσύ που φωτίζεις πολλούς οδηγώντας τους στη γνώση, χαίρε καράβι εκείνων που επιθυμούν να σωθούν, χαίρε λιμάνι των ταξιδιωτών της ζωής, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Θέλοντας να σώσει τον κόσμο εκείνος που στόλισε τα πάντα ήλθε με δική του προαίρεση προς αυτόν. Και καθώς, ως Θεός, είναι ο βοσκός μας, παρουσιάστηκε ως άνθρωπος σ' εμάς. Γιατί, αφού κάλεσε τον όμοιο προς τον όμοιο, ως Θεός ο ίδιος ακούει το Αλληλούϊα.

Είσαι το τείχος τω παρθένων και όλων εκείνων που προσφεύγουν σε σένα, Θεοτόκε παρθένε. Γιατί σε έπλασε ο δημιουργός του ουρανού και της γης άχραντε, αφού κατοίκησε στην μήτρα σου και δίδαξε στους πάντες να σου απευθύνουν τα εξής

λόγια: Χαίρε εσύ που είσαι η στήλη της παρθενίας, χαίρε καθοδηγήτρια μας προς την ανάπλαση του νου, χαίρε εσύ που παρέχεις την αγαθότητα του Θεού, χαίρε, γιατί εσύ ανεγέννησες εκείνους που συνελήφθησαν με αισχρό τρόπο, χαίρε, γιατί εσύ έβαλες μυαλό σ' εκείνους που τους είχαν λεηλατήσει τον νου. Χαίρε εσύ που κατήγγησες εκείνον που καταστρέφει το λογικό, χαίρε εσύ που γέννησες τον σπορέα της αγνότητας, χαίρε νυφικό κρεββάτι του άσπορου γάμου, χαίρε εσύ που συνταιριάζεις τους πιστούς με τον Κύριο, χαίρε εσύ που είσαι η καλή τροφός των παρθένων, χαίρε εσύ που καθοδηγείς τις άγιες ψυχές, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Κάθε ύμνος είναι κατώτερος, όταν επιχειρεί να φτάσει το πλήθος της μεγάλης σου ευσπλαχνίας. Γιατί ακόμη κι αν σου προσφέρουμε ισάριθμες με τους κόκκους της άμμου ωδές, βασιλιά άγιε, δεν θα σου έχουμε δώσει τίποτε άξιο εκείνων που εσύ έδωσες σ' εμάς που σου φωνάζουμε Αλληλούϊα.

Βλέπουμε την αγία παρθένο σαν μια φωτοδόχο λαμπάδα που έχει φανεί για εκείνους που βρίσκονται στο σκοτάδι. Γιατί καθώς ανάβει το άυλο φως, οδηγεί τους πάντες προς θεϊκή γνώση, φωτίζοντας τον νου με τη λάμψη της και με αυτή την κραυγή (τους ύμνους) δέχεται τις ακόλουθες τιμές: χαίρε ακτίνα του νοητού ήλιου, χαίρε λάμψη του φωτός που δεν δύνει, χαίρε αστραπή που κάνεις τις ψυχές να λάμπουν, χαίρε ως βροντή που χτυπάς τους εχθρούς, χαίρε εσύ γιατί ανατέλεις το φως που παρέχει άπλετο φωτισμό, χαίρε γιατί εσύ αναβλύζεις τον ποταμό τον άφθονο σε νερά, χαίρε εσύ που αναζωογονείς τον τύπο της κολυμβήθρας, χαίρε εσύ που απομακρύνεις τον ρύπο της αμαρτίας, χαίρε λουτήρα που ξεπλένεις τη συνείδηση, χαίρε κρατήρα που κερνάς τη χαρά, χαίρε οσμή της ευωδίας του Χριστού, χαίρε ζωή μυστικής χαράς, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Θέλοντας να παράσχη άφεση των αρχαίων αμαρτιών εκείνος που κρατά τα χρεόγραφα όλων των ανθρώπων, ήρθε ο ίδιος σ' εμάς που είχαμε αποστατήσει από την χάρη του. Και αφού έσχισε το χειρόγραφο, ακούει από όλους αυτό: Αλληλούϊα. Ψάλλοντας τη γέννα σου σε ανυμνούμε όλοι ως έμψυχο ναό, Θεοτόκε. Γιατί καθώς κατοίκησε στην κοιλιά σου ο Κύριος που με το χέρι του συγκροτεί τα πάντα, την αγίασε και την δόξασε και μας δίδαξε να σου ψάλλουμε όλοι: χαίρε σκηνή του Θεού και του Λόγου, χαίρε αγία μεγαλύτερη από όλους τους αγίους, χαίρε κιβωτέ που έχει επιχρυσωθεί με το πανάγιο πνεύμα, χαίρε ανεξάντλητε θησαυρέ της ζωής, χαίρε πολύτιμο διάδημα των ευσεβών βασιλέων, χαίρε σεβάσμιο καύχημα των ευλαβών ιερέων, χαίρε εσύ που είσαι ο ασάλευτος πύργος της εκκλησίας, χαίρε εσύ, το απόρθητο τείχος της βασιλείας, χαίρε εσύ που χάρη σε σένα υψώνονται τα τρόπαια (της νίκης), χαίρε εσύ που εξαιτίας σου πέφτουν οι εχθροί, χαίρε, εσύ που είσαι η θεραπεία της σάρκας μου, χαίρε σωτηρία της ψυχής μου, χαίρε νύμφη ανύμφευτε.

Ω πανύμνητη μητέρα, εσύ που γέννησες τον Λόγο που είναι πιο άγιος από όλους τους αγίους, αφού δεχτείς τώρα την προσφορά μας, απάλλαξέ μας όλους από κάθε συμφορά και λύτρωσε από την μελλοντική τιμωρία εκείνους που μαζί μας ψάλλουν Αλληλούϊα.

Σχόλια προοιμίου και Α' Στάσης

Το προοίμιο παρουσιάζεται να το απευθύνει η πόλη, η βασιλεύουσα Κωνσταντινούπολη, η οποία είναι αφιερωμένη στην Θεοτόκο.

Στίχος 3: σε ορισμένους κώδικες απαντά ο δούλος σου, αντί ή πόλις σου. Βλ. και παράφραση Ακαθίστου από τον Μανουήλ Φιλή: «ἐπινίκιον ὡς δούλος πλέκω ῥυσθεις διὰ σοῦ».

Στίχος 6: νύμφη ἀνύμφευτε: Φράση που απαντά στην Ἑκάβη του Ευριπίδη 612 «νύμφην τ' ἄνυμφον». Σχήμα οξύμωρο.

Οἶκος α΄:

Αναφέρεται στον αρχαγγελικό χαιρετισμό κατά τον Ευαγγελισμό και υμνείται η άσπορος κύηση του Ιησού από την Θεοτόκο. Το δόγμα για την παρθενία της Θεοτόκου καθιερώθηκε το 431 μ.Χ κατά την Γ΄ Οικουμενική σύνοδο της Εφέσου.

Στίχος 1: πρωτοστάτης= πρόμαχος, υπέρμαχος. Ο πρωτοστάτης άγγελος είναι ο αρχηγός των αγγελικών ταγμάτων. Βλ. και Πράξεις Αποστόλων 24,5.

Στίχοι 3: ἄσωμάτω φωνῇ= σχήμα υπαλλαγής

Στίχοι 3-4: σχήμα αντίθεσης

Στίχος 5: δηλώνεται η έκπληξη του αρχαγγέλου.

Οι χαιρετισμοί έχουν τη ρίζα τους στο λόγο που είχε απευθύνει ο Γαβριήλ στη Μαρία κατά τον ευαγγελιστή. Απαντώνται στη συριακή ποίηση και στο Εγκώμιον εις τὴν ἁγίαν Μαρίαν τὴν Θεοτόκον του Κηρύλλου Αλεξανδρείας.

Οι στίχοι βαίνουν κατά ζεύγη.

Στίχος 6-7: ἄρά – χαρά= εσωτερική παρήχηση

Στίχος 7: η ἀρά είναι το προπατωρικό αμάρτημα από το οποίο μας λύτρωσε η γέννηση του Ιησού.

Στίχος 8: Βλ. και Εφραίμ «*σὺ δὲ τὴν ἀνάκλησιν τὴν τοῦ Ἀδὰμ ἐνεφάνισας ἐμοί*». Σε ορισμένα χειρόγραφα αντί ἀνάκλησις απαντά η λέξη ἀνάστασις. Ενδεχομένως να είναι ορθότερο, καθώς δημιουργεί αντίθεση με το πεσόντος.

Στίχοι 10-11: Οι άνθρωποι δεν μπορούν να κατανοήσουν το μυστήριο της θείας ενσαρκώσεως και της ασπόρου κυοφορίας. Γι'αυτόν εξάλλου το λόγο η χριστιανική διδασκαλία ονομάζεται μυστήριο. Τη θεία βούληση δεν γνώριζαν ούτε οι άγγελοι. Βλ. και Ματθ. 24,36.

ὕψος-βάθος= αντίθεση.

Στίχος 12: καθέδρα= ο θρόνος, το παλάτι. Η Θεοτόκος υμνολογείται ως Παλάτι του Βασιλιά

Οι στίχοι παραπέμπουν στις 3 ιδιότητες του Χριστού: α) προφήτης και διδάσκαλος του ανθρώπινου γένους, β) μέγας αρχιερέυς και γ) μέγας βασιλεύς και εξουσιαστής του σύμπαντος.

Στίχος 13: παρήχηση του β και παρονομασία.

Στίχος 14: Η Θεοτόκος παρομοιάζεται με το πιο φωτεινό αστέρι, τον Αυγερινό (Αφροδίτη) που ανατέλει λίγο πριν την ανατολή του ήλιου προς τον οποίο πλησιάζει και κοντά του λάμπει. Θεωρείται μάλιστα το αστέρι προάγγελος του ηλίου. Η Θεοτόκος είναι το αστέρι και ο Ιησούς ο ήλιος.

Στίχος 16: ο κόσμος ανακαινίζεται με την έλευση του Χριστού και τη σταυρική θυσία.

Ο β΄ οἶκος έχει ως θέμα την έκπληξη και την απορία της Παρθένου.

Στίχος 5: προλέγεις ή πῶς λέγεις: στα χειρόγραφα απαντούν και ο δύο τύποι. Ο τύπος που ευνοείται από την παράφραση του Φιλή και τη λατινική μετάφραση που χρονολογείται στο 800 είναι ο τύπος πῶς λέγεις.

Στίχος 6: Ἀλληλουῖα= σημαίνει «αἰνεῖτε τὸν ἐρχόμενον ζῶντα Θεόν».

Στον τρίτο οίκο ο ποιητής εκφράζει την απορία της Θεοτόκου για το παράδοξο της σύλληψης και παραδίδει την εξήγηση του Γαβριήλ περί του απορρήτου.

Στίχος 1: Στίχος βασισμένος στην παρονομασία (ετυμολογικό σχήμα) και την παρήχηση: *γνῶσιν ἄγνωστον γνῶναι*

Στ. 3-4: παραπέμπει στο κατά Λουκάν 1.34 «*πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;*»

Στ. 3-4: έντονη παρήχηση και προσπάθεια δημιουργία ομοιοτέλετου αφού 5 λέξεις του στίχου λήγουν σε -ον.

Στ. 6: μύστις: ο μνημένος, εκείνος που γνωρίζει το μυστικό (κατά την αρχαιότητα υπήρχαν οι μύστες, δηλαδή οι μνημένοι σε απόκρυφα μυστήρια)

Στ. 7: σιγή προτείνεται ως ορθότερη γραφή

Στ. 9: το κεφάλαιον = η βάση της δογματικής του διδασκαλίας

Στ. 10-11: κλίμαξ έπουράνιε: η Θεοτόκος αποκαλείται κλίμαξ παραπέμποντας στην Παλαιά Διαθήκη και την Κλίμακα του Ιακώβ. Πρόκειται για το όνειρο που είδε ο Ιακώβ, στο οποίο είδε μια τεράστια κλίμακα, δηλ. σκάλα, στηριζόταν στη γη και η κορυφή της έφτανε στον ουρανό. Την ανεβοκατέβαιναν άγγελοι, ενώ στην κορυφή της στηριζόταν ο Θεός. (Γένεσις 28. 10-22). Το γεγονός αυτό θεωρήθηκε σαν μια απ' τις πολλές προτυπώσεις του μεγάλου γεγονότος της ενανθρωπήσεως του Χριστου. Η κλίμακα εκείνη «*ή μετάρσιος*», την οποία «*ό Ιακώβ έθεάσατο*», έγινε σύμβολο - προτύπωση της Παναγίας.

Στ. 12-13: ο ποιητής προσπαθεί να δημιουργήσει μια νοηματική αντίθεση η οποία καταδεικνύει την επενέργεια της Παναγίας στον αγγελικό και τον δαιμονικό κόσμο.

Στ. 14: το φῶς είναι ο Ιησούς. Και εδώ γίνεται αναφορά στην θαυματουργική σύλληψη της Θεοτόκου κατά τον Ευαγγελισμό.

Ο τέταρτος οίκος έχει ως θέμα την επισκίαση της Παρθένου από την Θεϊκή δύναμη και τη θαυματουργική σύλληψη του θείου βρέφους.

Ο πέμπτος οίκος αναφέρεται στην επίσκεψη της Μαρίας προς την κυοφορούσα τον Πρόδρομο Ελισάβετ.

Ο έκτος οίκος αναφέρεται στις υποψίες του μνήστορος Ιωσήφ

Στ. 1-5: Κατά Λουκάν 1.39-41.

Στ. 8 και 9: ετυμολογικό σχήμα

Στ. 1-4: Κατά Ματθαίον 1.18-19.

Στ. 5: Κατά Ματθαίον 1.20-25.

Μετρικό σχήμα

Όπου

∪= άτονο

—= τονισμένο

Περιττές στροφές

—∪—∪∪—∪ ∪∪—∪∪—∪

∪—∪∪∪—∪∪—∪

∪∪—∪∪—∪∪—

∪∪—∪—∪∪∪— —∪∪

5

∪—∪∪∪—∪.∪ ∪—∪∪∪—∪—∪

—υυ—υυ—υ—υ
 —υυ—υυ—υ—υ
 —υυυ—υυ—υυ—υυ
 —υυυ—υυ—υυ—υυ
 10 —υ—υυυ—υυ υυ—υυυ—
 —υ—υυυ—υυ υυ—υυυ—
 —υυυυ—υ υυ—υυ—υ
 —υυυυ—υ υυ—υυ—υ
 15 —υυ—υ—υυ—υυ
 —υυυυ—υυ—υυ
 —υυ—υυ—υυ—υ
 —υυ—υυ—υυ—υ
 —υ—υυ—υυ

Άρτιες Στροφές

—υ—υυ—υ υυ—υυ—υ
 υ—υυυ—υυ—υ
 υυ—υ—υυυ—
 5 υυ—υ—υυυ— —υυ
 υ—υυυ—υυυ—υυυ—υ—υ
 υυ—υυ

Σχεδιαγραμματικά το περιεχόμενο του Ακαθίστου

Ιστορικό Δηγηματικό Μέρος αυτού : Οίκοι Α_Μ

- Η επίσκεψη του αρχαγγέλου Γαβριήλ
- Η απορία της Θεοτόκου για το παράδοξο της σύλληψης
- Η εξήγηση του Γαβριήλ περί του απορρήτου
- Η επισκίαση της Παρθένου από την Θεϊκή δύναμη και η σύλληψη
- Η επίσκεψη της Μαρίας προς την κυοφορούσα τον Πρόδρομο Ελισάβετ
- Η του Ιωσήφ υποψίες του προστάτη - μνηστήρα της Μαρίας
- Η γέννηση και η προσκύνηση των βοσκών
- Η υπόδειξη του δρόμου σημείου στους μάγους από το άστρο
- Η προσκύνηση των Μάγων στον νεογέννητο Ιησού
- Η επιστροφή των Μάγων στη Βαβυλώνα
- Η φυγή του Ιησού στην Αίγυπτο
- Η αγκαλιά του Συμεώνος στο βρέφος

Δογματικό – Θεολογικό μέρος: Οίκοι Ν-Ω:

- Η Σάρκωση του Κυρίου
- Η Θέωση των ανθρώπων

Η ταπείνωση μέσω της ενανθρώπισης και η εξύψωση του νου

Η των αγγέλων έκπληξη για την ενανθρώπιση

Η απορία των Σοφών του κόσμου

Η ταπείνωση του Θεού προβάτου

Η Παρθένος γίνεται τείχος προστασίας

Η ανεπάρκεια των Ύμνων για την ύμνηση του Σαρκωθέντος

Η καθοδηγήτρια λαμπάδα Θεοτόκος για τη Θεογνωσία

Η έλευση του Ιησού για τη χάρη του κόσμου

Η έμψυχος ναός Θεοτόκος για τη δόξα του Ιησού

Η ύμνηση και η Ικεσία για την Παρθένο.

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ**

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2015-2016

**ΜΑΘΗΜΑ: ΒΥΦΦ 115
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΟΙΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΠΑΡΧΕΣ ΩΣ ΤΟΝ 10^Ο
ΑΙΩΝΑ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ
ΜΕΡΟΣ Α: ΥΜΝΟΓΡΑΦΙΑ**

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ